

Цикъл есета от книгата на Дамян Дамянов Живей така, че

Публикувано от **Simonsita** на **09.03.2010**

Цикъл есета от книгата на Дамян Дамянов Живей така, че ...

НЕ МОГА БЕЗ ВАС !

Цикъл есета от книгата на Дамян Дамянов “Живей така, че ...”

април-декември 1968г.

* НЕ МОГА БЕЗ ВАС !

* Първият, безименният

* Христо Ботев

* Пейо Яворов

* Димчо Дебелянов

* Христо Смирненски

* Гео Милев

* Никола Вапцаров

* Никола Фурнаджиев

* Веселин Ханчев

* Чудомир

* Случайни страници ...

* Атанас Далчев

* Константин Константинов

* * * *

СЛУЧАЙНА СТРАНИЦА, ПОПАДНАЛА НЕ НА МЯСТОТО СИ

Дотук като че ли свършват мъртвите и започват живите. Но само тия ли са майсторите, които са ме омагьосвали със словото си? Не, разбира се! Много повече са те, свидните на сърцето ми. Десетки са, стотици са, безброй са. Поети и белетристи. Весели и тъжни. Наши и чужди. Съвременни и стари. Мъртви и живи. Чет нямат. Кой е големият между тях и кой — малкият? Кой — великият и кой — незначителният? Това може да каже само времето...

Големият е може би вече мъртъв, жив или пък още нероден. Много вярно е „Предсказанието“ на Павел Матев:

Ще се яви една комета,

голям поет ще се роди.

И той от днешните поети

ще вземе по един мотив.

Ще ги вплете във пъстра гама

с необичайна простота.

И ще узнаем удивени.

че тук, където сме родени,

светът е много по-богат ...

Някой друг или пак този поет, не помня, бе казал, че може би „големият е между нас“! И това е самата истина! Никой не знае кого ще възкреси и кого ще погребее времето.

Искам да назова това време с хиляди имена. На поети и на разказвачи, на българи и на небългари, на хора, чието слово ме е възвисявало и трогвало, учило и заклевало. Но не смея. Все някого ще забравя, все нечие име ще пропусна.

Затова ще затворя тази част от книгата си само с две имена. Имената на тези, които са ми дали най-много през последните десет години. Два върха. Единият — в поезията, другият — в белетристиката: Атанас Далчев и Константин Константинов.

Благодаря ви, незабравими мои!

В началото

АТАНАС ДАЛЧЕВ

За мен той е нещо като последната любов. Тази любов е най-силната, но идва едва когато десетки други вече са отнесли страстите и чувствата. И за нея е останала само мъдростта. Тя идва чак когато са ти отишли пролетната нежност и лятното лекомислие. Но

... Нищо че огнището ще стине

и зимата ще ни обгражда пуста,

ще населите нейните пустини

със наште спомени и наште чувства.

С поета Атанас Далчев ме запозна Радой Ралин през 1958 година. С човека Атанас Далчев ме запозна пак той шест години по-късно. И ако съм благодарен на Радой, че беше първият „жив” поет, когото съм виждал и който най-напред поощри стихчетата ми, дважд по-благодарен съм му, че ме запозна с този вълшебен свят, наречен Далчев.

Наистина Далчев е цял свят. Цял космос. И този космос е побран само в една-единствена книжка. Както при Ботев. Както при Дебелянов. Убеждавам се — големите поети не пишат много...

След младостта, в която „денят изгряваше и утрото изкукуригваше на двора и в която „за да виждам ясно сънищата, аз си лягах с очила”, идва зрелостта на книгите:

До мене ти не стигна никога,

о, зов на любовта,

и аз загубих зарад книгите

живота и света!

После идва Париж със своите снегове и нощи, със своите гладни носачи на реклама, със самотата. Колко страшна трябва да е била тая самота!

Прекарам ли ръка по своя образ,

ръката ми ще почернее мигом.

Не знам дали това не е от мрака

или от нощите, прекарани без сън...

... Това е поетът, който ми е влиял най-силно. Но той не може да не влияе. И не само на мен, а на няколко поколения. Защото неговите стихотворения — малко на брой — са грамадни по атмосфера, по светоусещане. Ненапразно и други са ми казвали, че след като ги прочетат, вече не могат нищо да напишат! Далчев е изчерпал всичко, видял го е преди тях, написал го е.

Откъде иде това чувство? Мисля, от две неща: от простотата и от философската предметност на този поет. Той е свръхземен, свръхпрост. Неговата мъдрост е животът. И затова, макар всички да се влияем от него, той си остава неповторим.

Пиша за него, а пред очите ми се въртят бели варосани болници, стари моми предачки, носачи на реклама и врати, които скърцат и казват: „Добър вечер! Минете, господине!” Върти се светът, събран като в онова огледало, което хамалинът носи на гърба си ...

След единствената си книга той мълча години наред. Не написа нито ред. И от това мълчание излезе „като от гроб”. Възкръсна. Възкръсна само с един-единствен цикъл стихотворения, написани 33 толкова години. Но нека му бъдем благодарни за това мълчание! То роди светлия цикъл „Среща на гарата”, роди едно от най-хубавите стихотворения за родината.

EasyTrader incorrect code. Possible reason: wrong domain, rejected web page, rejected affiliate, modified code, etc.

Не съм те никога избирал на земята.

Родих се просто в теб на юлски ден във зноя,

Аз те обичам не защото си богата,
а само за това, че си родина моя.
И българин съм не заради твойта слава
и твоите подвизи, и твойта бранна сила,
а зарад туй, че съм безсилен да забравя
за ослепените бойци на Самуила.
Да търси който ще във теб сполука бърза
и почести, и власт със страст една и съща!
Страданието мен по-силно с теб ме свързва
и нашата любов в една съдба превръща.
В началото.

КОНСТАНТИН КОНСТАНТИНОВ

„Над всичко е лазурно-матовото сияние на Сините камъни, което ще даде истинския колорит на дните ми, от първия до последния.”

С това сияние започнаха и моите дни. От първия. Не знам дали последният ще залезе пак там, под това сияние, но неговата светлина ще ми свети до гроба. Както и светлината от името на Константин Константинов.

Не само в книгите, в самата личност на този голям българин има някаква обаятелна простота. Имал съм няколко щастливи случая да седя на една маса или на един балкон с него и винаги тази простота ме е омайвала. На пръв поглед тя не личи. Една привидна каменност се мъчи да я скрие, но не може. Простотата е непобедима! Тя избива и под най-каменните черти, с които често пъти се мъчим да я заличим.

А защо той се е мъчил да я скрие? Може би защото всички големи личности се мъчат да скрият таланта си. А простотата е талант.

Колко ли болки има този човек, за да иска така старателно да ги прикрие? Но нека не ровим болките! Те принадлежат само на този, който ги носи, и никому другиму ...

Само ще кажа нещо, което сигурно мнозина знаят, но не са му отдавали необходимото значение. Константин Константинов освен писател през целия си живот е бил съдебен чиновник, адвокат или съдия. Всичко написано и преведено е излязло изпод перото му след пет часа подиробед, когато

съдебните зали, изповедите на виновните и протестите на праведните са стихвали около него. Само около него, но не и в самия него! Той е продължавал да живее със съдбите на хиляди грешни и праведни и да ги съди или оправдава по своите сърдечни закони. Работа, която изранява до кръв душата, но в замяна на това ѝ дава благодатта на словото. А тази благодат е нещо неоценимо, някакъв вълшебен ключ! Ключ към прозрението. Ключът, който се нарича език. Нали самият Константин Константинов пише:

„...дълбоката същина на един народ не лежи нито в земята, която населява, нито във вярата, която изповядва. Повече от всичко друго тя е неговият език.

Езикът — ето нашата най-истинска и безсмъртна родина ...”

И по-надолу:

„Затова и другото име на книгата е о с в о б о ж д е н и е”.

Благодаря ти, слововаятелю, за това освобождение! Благодаря ти и за големия „Път през годините”, и за оня Егзюпери, който ми даде! Защото освен своите собствени книги, ти преведе за мен и много други от чужд на мой език! А за да преведеш някого, значи да влезеш в неговия свят и да заведеш и другите в него... Благодаря ти, загдето пръв ме запозна с един от най-големите ми приятели, „Малкият принц”, и ме заведе в неговия тъжен и мъдър свят!

Бъди жив и здрав и яко някога се загубим с Принца по тази голяма земя, кажи ми, припомни ми, че той се е върнал ...

В началото

Стаята ми е пълна с хора. Чувам гласовете им. От различни времена, на различни езици. Не всичко долавям и не всичко разбирам, защото между нас е времето. И все пак не съм сам.

В душата ми като в класна стая са наредени образите им. И никакъв вятър не може да ги обрули оттам! Жени и приятели ме напускаха, вери и символи си отиваха, само те — не!

Само вие, свидни мои, чиито силуети изрязах не от черна хартия, както оня кръчмарски художник, а от своята собствена плът, останахте, за да бъдете по-близо до мене!

Останахте, защото не мога без вас!

